

Fugues i incidències a la Presó de Terrassa

Continuació del núm. 198, maig – juny de 2012

*Presó del Partit Judicial de Terrassa sobre el pont del Passeig.
Postal editada el 1910 per Josep Boixadera i Ponsa, i Josep Obradors i Pascual.
Procedència: Rafel Comes i Ezequiel.*

Entre els diferents incidents que van tenir lloc a la presó del partit judicial de Terrassa tenim constància de la conducta violenta de Pere Seguí, ja que, el 1889, un any després de ser nomenat alcaid d'aquella presó, fou denunciat per maltractaments per Josep Prats, Constantí Amigó i Dolors Alias, implicats en el cas dels atemptats contra la fàbrica d'Alfons Sala. En aquells moments ja era alcaid Joan Fors qui, durant el judici contra els abans esmentats, declarà que la conducta de Seguí a la presó –que continuava freqüentant, malgrat que ja no exercia d'alcaid– era misteriosa. L'advocat de Constantí Amigó, a part de demanar l'absolució del seu defensat, a qui qualificà de «pària de les equivocacions de la policia», també reclamava el processament de Pere Seguí. Tots els encausats van ser absolts el desembre de 1889.

Quant a les fugues, tenim també constància de la protagonitzada a principis de 1885 per un presoner, però que

immediatament fou arrestat a Barcelona. Una de les més cèlebres va tenir lloc durant la matinada del 7 de juliol de 1920 i la portaren a terme tretze presoners, dels trenta que aleshores hi havia retinuts. En aquells moments, les condicions de seguretat de la presó sembla que eren pèssimes, ja que, per a una presó que normalment custodiava entre vint-i-cinc i quaranta presoners, solament hi havia el vigilant Indalecio Ortega, de seixanta-dos anys, i, com a única mesura de reforç, una parella de la Guàrdia Civil que pernocava a la presó. Ni tan sols hi havia l'alcaid, aleshores Emili Antiga i Fernández, ja que havia mort el 30 de maig anterior. Una situació que el sotssecretari interí i director general de Presons, José Díaz Cordobés Gómez, es va preocupar de desmentir a la premsa.

Dels presoners que es van donar a la fuga, quatre d'ells –Vicente Buenaventura Martín, de 26 anys; Antonio Saborido Fuentes, de 22; Josep Dalmau i Martí, de 21; i Joaquim Benages i Cabré–, adscrits tots al sindicalisme més radical, segons la premsa de l'època, estaven processats per l'atemptat que va tenir lloc el 29 d'abril de 1920 contra el jutge d'instrucció Francisco Ximenez de Embrun i Osenaldo. Uns altres tres –Miquel Vallespir i Estrades, de 19 anys; Blai Tous i Figueras, de 21; i Antoni Valulls i Castells, de 25–, estaven empresonats com a responsables de l'explosió d'una bomba al Casino Reed Room de Barcelona; cinc més, per robatori, i un altre per estafa a la sucursal del Banc de Terrassa a Manresa.

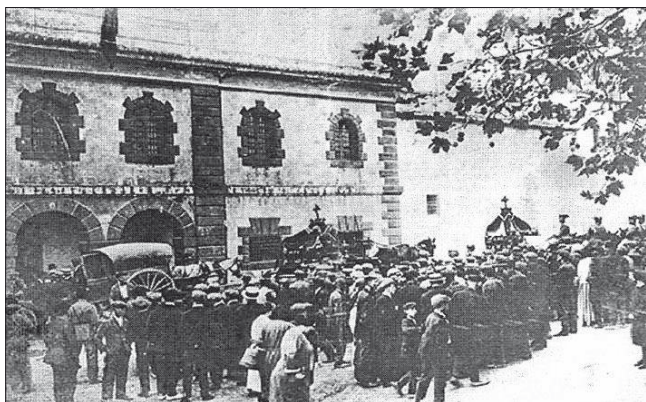
Les eines utilitzades per fugir foren dues tenalles, dues grans tisores i dues palanquetes –agafades a la mateixa presó, ja que s'hi estaven realitzant unes obres–, amb les quals feren saltar la planxa de ferro que recobria les portes i arrencaren els panys. Seguidament, obriren un forat a la paret que els va permetre treure el braç i fer córrer el forrellat. Finalment, des del pati, saltaren al jardí del convent de Sant Francesc, després a la teulada de l'hospital, i, des d'allà, a l'exterior, des d'on es donaren a la fuga.

Una altra fuga va tenir lloc el febrer de 1934. Aquesta vegada foren quatre presoners imputats en diversos robatoris i que van fugir lliant els barrots de la seva cel·la i sortint per la teulada de l'hospital. El mateix mes es va escapar un altre reclus i el mes d'octubre, un altre. La següent fuga es va donar el 15 de desembre de 1935. En aquella ocasió foren tres els reclusos que van fugir: dos acusats

per l'homicidi del comerciant de bestiar Joaquim Baldó i Marcia, succeït el 23 de juliol de 1935 a la carretera de Terrassa a Viladecavalls, i un altre per l'atracament a uns cobradors de l'Anònima. Una de les darreres fugues va tenir lloc el 10 d'octubre de 1963, protagonitzada per un lladre que, tres dies després, fou detingut a Barcelona.

Quant a revoltes, tenim constància d'una succeïda el 17 de juliol de 1906, motivada per la baixa qualitat del menjar i pels maltractaments que rebien els presoners i, pel que fa a assalts, en va tenir lloc durant les jornades revolucionàries del mes d'octubre de 1934, concretament el dia 7, quan uns militants de la FAI, que prèviament havien robat unes armes a l'Ajuntament, van dirigir-se a la presó per alliberar set dels seus companys. Allà van disparar contra la força pública, van matar tres civils i un guàrdia civil, i van ferir sis persones més, entre elles un agent de vigilància i un guard d'assalt. Tres dels assaltants també van resultar ferits.

Un dels fets més rellevants fou l'empresonament i execució per garrot vil dels assassins del baster i membre del sometent, Joan Castella i Españañó, durant l'assalt de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, el 20 de setembre de 1923. Es tractava de dos joves de 23 anys de filiació anarquista, el mecànic electricista Josep Saleta i Pla, anomenat *Nanu*,

*Sortida de la presó dels cadàvers dels assaltants de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, el 20 de setembre de 1923, per ser conduïts al cementiri civil, on van ser exposats al públic i posteriorment enterrats.
Procedència: Arxiu Tobella.*

i Jesús Pascual i Aguirre, natural de Vitòria. L'execució de la sentència es va complir a dos quarts de sis del matí del 23 del mateix mes, al fons del pati de la mateixa presó. Van assistir-hi, entre d'altres, el

president del Consell de Guerra, el coronel d'infanteria, Juan Díaz Sevas; l'alcalde de Terrassa, Ramon Casares i Bescansa; i el rector del Sant Esperit, Josep Molera i Calmet, el mateix que la nit anterior a la sentència va oferir als presoners els darrers auxilis espirituals i que ells es van negar a acceptar.

El 14 de setembre de 1931, quan acabava d'implantar-se la reforma penitenciària iniciada per la directora general de Presons, Victoria Kent Siano, aquesta presó quedà suprimida, i es va projectar dedicar el local a instal·lar-hi la zona militar que aleshores hi havia al carrer Major de Sant Pere. Ara bé, a partir del mes de febrer de 1934, quan Victoria Kent deixà el seu càrrec, se'n tornà a restablir el funcionament, i se'n va nomenar alcaid Josep Gascón. En aquells moments Terrassa patia una angoixant situació provocada per l'organització de contínues vagues i atemptats, com l'explosió, el 6 de febrer de 1934, d'un artefacte al domicili de l'empresari Joan Sanllehi i Geli, al carrer de Sant Francesc, 68, o l'assassinat, el 19 de febrer del mateix any, de l'industrial Francesc Masana i Figueras, gerent de l'Anònima de Peinaje e Hilatura de Lana.

Actuació de la Massa Coral de Terrassa al pati de la presó, setembre de 1958. Procedència: Arxiu Tobella.

Per Ordre del Ministeri de Justícia, i per tal de reduir despeses públiques, la presó de Terrassa, junt amb quinze institucions penitenciàries més, es va tancar definitivament el 23 de desembre de 1967, i els presos que allà complien condemna van ser traslladats a la presó provincial de Barcelona.

Ana Fernández Álvarez
campanadas@telefonica.net